

IV

(Informacje)

INFORMACJE INSTYTUCJI, ORGANÓW I JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH
UNII EUROPEJSKIEJ

RADA

Trzynaste sprawozdanie z postępów w realizacji strategii UE w zakresie zwalczania nielegalnego
gromadzenia broni strzeleckiej i lekkiej i amunicji do tych rodzajów broni oraz handlu nimi
(2012/I)

(2012/C 358/02)

I. WPROWADZENIE

Trzynaste sprawozdanie z postępów w realizacji strategii dotyczącej BSiL obejmuje działania UE przeprowadzone w drugiej połowie 2012 r. (do dnia 1 lipca 2012 r.). Sprawozdanie zostało przygotowane przez Dział ds. Broni Masowego Rażenia, Broni Konwencjonalnej i Polityki Kosmicznej (Dyrekcja ds. Polityki Bezpieczeństwa i Zapobiegania Konfliktom) stanowiący część ESDZ, we współpracy z innymi właściwymi służbami ESDZ i Komisji Europejskiej. W okresie objętym sprawozdaniem UE nadal propagowała kwestię broni strzeleckiej i lekkiej (BSiL) na wszystkich forach wielostronnych i w dialogu politycznym, który prowadziła z państwami trzecimi w ramach odpowiednich instrumentów międzynarodowych, takich jak program działania ONZ na rzecz zapobiegania nielegalnemu handlowi bronią strzelecką i lekką, zwalczania i eliminowania go we wszystkich aspektach. W szczególności UE aktywnie uczestniczyła w przygotowaniach do zaplanowanej na 2012 r. konferencji przeglądowej wyżej wspomnianego programu. W okresie objętym sprawozdaniem UE kontynuowała również realizację kilku projektów związanych z zapobieganiem nielegalnemu handlowi BSiL i nadmiernemu gromadzeniu tych rodzajów broni oraz zaczęła opracowywać nowe inicjatywy, które będą dalej rozwijane w najbliższych miesiącach.

II. REALIZACJA PLANU DZIAŁANIA PRZEWIDZIANEGO W STRATEGII UE DOTYCZĄCEJ BSiL

II.1. Skuteczne relacje wielostronne służące wypracowaniu globalnych, regionalnych i krajowych
mechanizmów, które mają przeciwdziałać dostawom i destabilizującemu rozprzestrzenianiu
BSiL i amunicji do tych rodzajów broni

- a) *Realizacja programu działania ONZ z 2001 r. na rzecz zapobiegania nielegalnemu handlowi bronią strzelecką i lekką, zwalczania i eliminowania go we wszystkich aspektach*

UE aktywnie uczestniczyła w pracach komitetu przygotowującego oenzykowską konferencję poświęconą przeglądowi postępów w realizacji programu działania na rzecz zapobiegania nielegalnemu handlowi bronią strzelecką i lekką, zwalczania i eliminowania go we wszystkich aspektach; sesja komitetu odbyła się w dniach 19–23 marca 2012 r. w Nowym Jorku.

UE przedłożyła także dokument roboczy określający najważniejsze jej zdaniem kwestie, które należało poruszyć na konferencji przeglądowej (27 sierpnia–7 września 2012 r.); zmieniona wersja tego dokumentu została następnie przedstawiona na tej konferencji (dostępna pod adresem: <http://www.poa-iss.org/RevCon2/documents/>).

Komitet przygotowawczy zdołał podjąć wszystkie proceduralne decyzje niezbędne do celów konferencji przeglądowej, m.in. przyjął regulamin, który stosowano już na konferencji w 2006 r. Posiedzenie objęło także dobrze ustrukturyzowane sesje i konstruktywne debaty dotyczące wszystkich części programu działania. Tydzień zakończył się dyskusją nad statusem dokumentu określającego

główne zagadnienia, przygotowanego przez przewodniczącą – ambasadorkę Joy Ogwu z Nigerii; w dokumencie starano się wyodrębnić najważniejsze z przedstawionych opinii, tak by wybrać tematy, nad którymi będą kontynuowane prace przed konferencją i podczas niej. Większość krajów, w tym członkowie UE, poparła propozycję przewodniczącej, by załączyć dokument do sprawozdania komitetu przygotowawczego. Jednak mniejszość przegłosowała decyzję o ostatecznym przedłożeniu tego dokumentu wyłącznie jako dokumentu udostępnianego na sali konferencyjnej.

W ramach przeglądu UE nadal aktywnie uczestniczyła w kontynuacji nieformalnych konsultacji prowadzonych w związku z przygotowaniem do konferencji przeglądowej; w tym kontekście przewodniczący konferencji przedstawił cztery projekty oświadczenia, dwa plany realizacji w latach 2012–2018 oenzykowskiego programu działania i międzynarodowego instrumentu umożliwiającego śledzenie BSIL oraz harmonogram posiedzeń w latach 2012–2018.

Na mocy decyzji Rady w sprawie wspierania działalności Biura ONZ ds. Rozbrojenia w celu realizacji programu działania ONZ (decyzja Rady 2011/428/WPZiB z dnia 18 lipca 2011 r.) na Bali, w Kingston i w Nairobi odbyły się regionalne seminaria poświęcone przyspieszeniu realizacji tego programu, które miały pomóc poszczególnym regionom przygotować się do konferencji przeglądowej. Więcej informacji o ich wynikach można znaleźć pod adresem: <http://www.poa-iss.org/RevCon2>. Planuje się, że po konferencji przeglądowej w Kairze odbędzie się osobne seminarium.

b) *Traktat o handlu bronią*

UE nadal bardzo priorytetowo traktowała prace związane z zawarciem traktatu o handlu bronią (ATT), aktywnie uczestnicząc w ostatnim posiedzeniu komitetu przygotowawczego ds. traktatu o handlu bronią (Nowy Jork, 13–17 lutego 2012 r.), na którym uzgodniono zalecenie i projekt regulaminu na konferencję ONZ w sprawie ATT posiadającą mandat na wynegocjowanie traktatu (Nowy Jork, 2–27 lipca 2012 r.). UE nadal koordynowała stanowisko negocjacyjne na konferencję ONZ w lipcu 2012 r. Prowadzono konsultacje z państwami trzecimi, starając się uzyskać szerokie poparcie dla przedmiotowego traktatu.

W drugiej połowie 2011 r. UE zakończyła działania służące wprowadzeniu w życie decyzji Rady 2010/336/WPZiB dotyczącej wspierania wśród państw trzecich procesu prowadzącego do zawarcia traktatu o handlu bronią. Ostatnie trzy seminaria regionalne przewidziane decyzją Rady były zorganizowane dla: wschodniej i południowej Afryki (luty 2012 r. w Kenii), regionu Bliskiego Wschodu (marzec 2012 r. w Libanie) oraz regionu „szerszej Europy” (kwiecień 2012 r. w Serbii). W seminariach położono nacisk na polityczne aspekty ATT i parametry techniczne systemów kontroli eksportu broni konwencjonalnej. W ramach realizacji decyzji Rady kilku instytutom badawczym zlecono przygotowanie szeregu opracowań naukowych dotyczących przejrzystości i zakresu ATT.

c) *Realizacja Protokołu przeciwko nielegalnemu wytwarzaniu i obrotowi bronią palną Konwencji Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej (UNTOC)*

Po pewnych opóźnieniach rozpoczęła się realizacja nowego projektu przy wykorzystaniu instrumentu na rzecz stabilności. Projekt ten polega na zapobieganiu międzynarodowemu nielegalnemu handlowi bronią palną i zwalczaniu tego handlu przez wspieranie ratyfikowania i realizacji Protokołu przeciwko nielegalnej produkcji i handlowi bronią palną, jej częściami i komponentami oraz amunicją, uzupełniającego Konwencję przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej. Projekt ten obejmuje również działania na rzecz budowania zdolności wspierające organy ścigania i organizacje społeczeństwa obywatelskiego w Ameryce Łacińskiej, na Karaibach i w Afryce Zachodniej. Realizacją projektu zajmuje się Biuro ONZ ds. Narkotyków i Przystępczości (UNODC).

W ramach instrumentu na rzecz stabilności UE przekazuje również Interpolowi pomoc finansową przeznaczoną na utworzenie bazy danych gromadzącej dane na temat zagubionej lub ukradzionej broni (iARMS). Baza danych ma stworzyć narzędzie do śledzenia i identyfikowania nielegalnej broni i jej przepływów za pośrednictwem systemu Interpolu I24/7.

Na początkowym etapie skupiono się na tych samych regionach, co w projekcie UNODC oraz na dodatkowych krajach europejskich; celem jest lepsza wymiana informacji na szczeblu regionalnym i międzyregionalnym, jak również współdziałanie w budowie potencjału. Na podstawie rezultatów pierwszej fazy iARMS w połowie roku rozpoczęto dyskusje nad drugą fazą wsparcia iARMS, z myślą

o podpisaniu nowego porozumienia pod koniec 2012 r. Proponowana faza druga przyczyniłaby się do osiągnięcia długoterminowego celu polegającego na połączeniu z bazą danych wszystkich 190 państw członkowskich Interpolu.

UE zintensyfikowała również wysiłki wewnętrzne, aby zagwarantować pełne dostosowanie się do protokołu ONZ o handlu bronią. Aby dokonać transpozycji przepisów protokołu i zająć się kwestią transferu broni palnej wewnątrz Unii, UE przyjęła dyrektywę 2008/51/WE (zmieniającą dyrektywę Rady 91/477/EWG). W dyrektywie z 2008 r. określono zasady dotyczące kontrolowania przez państwa członkowskie UE nabywania i posiadania broni palnej oraz jej transferu do innego państwa członkowskiego UE.

W rozporządzeniu (UE) nr 258/2012 przyjętym w marcu 2012 r. zajęto się handlem i transferem do krajów spoza UE, tym samym transponując przepisy art. 10 protokołu ONZ o handlu bronią zatytułowanego „Ogólne wymogi dotyczące systemu wydawania licencji na eksport, import i tranzyt lub systemu wydawania zezwoleń”. Ma on zastosowanie wobec broni palnej, jej części i podstawowych komponentów oraz amunicji na użytek cywilny. Nie dotyczy to broni wojskowej.

Po wyrażeniu zgody przez Parlament Europejski w październiku przyjęcie przez Radę rozporządzenia przekazanego przez Komisję w maju 2010 r. (IP/10/635 oraz MEMO/10/225) wytycza drogę ostatecznej ratyfikacji przez Unię Europejską protokołu ONZ o handlu bronią po wejściu w życie rozporządzenia (120 dni po opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*).

Nowe ustawodawstwo ulepsza śledzenie i kontrolę importu i eksportu broni palnej do celów cywilnych z terytorium UE oraz na to terytorium (broń palna przeznaczona do celów wojskowych podlega innym zasadom). Dostosowuje ono ustawodawstwo UE do art. 10 protokołu ONZ o handlu bronią, umożliwiając jego ratyfikowanie przez Unię Europejską, które jest w toku od roku 2002 i nad którym Komisja wkrótce rozpocznie prace.

Aby uniknąć niepotrzebnych obciążeń administracyjnych, rozporządzenie wprowadza uproszczone procedury tymczasowego eksportu, importu i tranzytu niewielkiej ilości broni palnej „w możliwych do zweryfikowania i zgodnych z prawem celach”, do których należą rekreacja, naprawa lub wystawianie.

d) *Kontrola eksportu*

W ramach decyzji Rady 2009/1012/WPZiB w sprawie wspierania działań UE mających na celu propagowanie wspólnego stanowiska 2008/944/WPZiB w sprawie kontroli eksportu broni konwencjonalnej ostatnia (z czterech) wizyta studyjna urzędników odpowiedzialnych z kontrolę eksportu z Chorwacji, Czarnogóry i byłej jugosłowiańskiej republiki Macedonii została zorganizowana w Republice Czeskiej w styczniu 2012 r., co zakończyło realizację decyzji Rady 2009/1012/WPZiB.

Z myślą o dalszym wspieraniu przez UE potencjału w zakresie kontroli eksportu broni prowadzono prace w ramach odpowiedniego organu UE (COARM), aby ocenić wyniki realizacji decyzji Rady 2009/1012/WPZiB i określić ewentualne przyszłe działania. Grupa robocza COARM rozpoczęła również proces przeglądu wspólnego stanowiska UE 2008/944/WPZiB w sprawie kontroli eksportu broni konwencjonalnej; przewidziano, że proces ten ma mieć miejsce trzy lata po przyjęciu wspólnego stanowiska.

e) *Nielegalny handel BSiL prowadzony drogą powietrzną*

W ramach decyzji Rady 2010/765/WPZiB w sprawie działań UE na rzecz zwalczania nielegalnego handlu bronią strzelecką i lekką (BSiL) prowadzonego drogą powietrzną, która ma usprawnić narzędzia i techniki służące podmiotom międzynarodowym i krajowym do skutecznego sprawdzania i namierzania podejrzanych statków powietrznych, które mogą być wykorzystywane do nielegalnego handlu BSiL, kontynuowano realizację projektu Sztokholmskiego Międzynarodowego Instytutu Badań nad Pokojem (SIPRI).

W Kijowie w dniach 1 i 2 marca 2012 r. odbyło się seminarium ekspertów przeznaczone dla urzędników krajowych i międzynarodowych odpowiedzialnych za dochodzenia w sprawie nielegalnego handlu bronią, lotnictwo cywilne, kontrolę eksportu i utrzymywanie pokoju. Na seminarium ekspertów położono nacisk na techniki oceny ryzyka, wymianę informacji i sieci nieformalne, aby stworzyć potencjał do lepszego monitorowania podejrzanych statków powietrznych przewożących ładunki drogą powietrzną i innych powiązanych podmiotów.

Następne seminarium ekspertów odbędzie się na forum Organizacji Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku w dniach 28 i 29 sierpnia 2012 r. Podręcznik rozpoznawania statków powietrznych został opublikowany i rozprowadzony w trakcie spotkania wraz z ONZ i OBWE, na którym prowadzono również działania uświadamiające. Zaktualizowano oprogramowanie i bazy danych, aby odzwierciedlić obraz zagrożeń wiążący się z eskalacją konfliktów w Sudanie i Syrii.

II.2. **Kwestie BSiL w ramach dialogu politycznego z państwami trzecimi i organizacjami regionalnymi, klauzule o BSiL**

- a) Kwestie BSiL były uwzględniane w wielu regularnych dialogach politycznych UE z państwami trzecimi i we współpracy z organizacjami regionalnymi. W trakcie serii spotkań na różnych szczeblach omówiono w szczególności kwestię rozprzestrzenienia BSiL na dużą skalę w Libii, a UE nadal analizowała różne możliwości wspierania wysiłków podejmowanych w tym zakresie.
- b) Zgodnie z konkluzjami Rady w sprawie włączania kwestii BSiL do umów zawieranych przez UE z państwami trzecimi, przyjętymi w grudniu 2008 r., kwestia BSiL jest obecnie omawiana z Afganistanem, Australią, Brunei, Kanadą, Kazachstanem, Malezją, Mercosurem i Singapurem, tak by włączyć ją do ich odnośnych umów z UE.

II.3. **Konkretne projekty pomocy UE na rzecz państw trzecich i organizacji regionalnych**

a) *Balkany Zachodnie*

- I. UE nadal wspierała wysiłki demilitaryzacyjne w dziedzinie BSiL, w szczególności poprzez realizację decyzji Rady 2010/179/WPZiB (z dnia 11 marca 2010 r.) w sprawie wsparcia działań centrum SEESAC na Bałkanach Zachodnich. W Bośni i Hercegowinie, Chorwacji i byłej jugosłowiańskiej republice Macedonii przeprowadzono szereg działań związanych z usprawnieniem zarządzania zapasami, jak również z identyfikowaniem i śledzeniem BSiL oraz niszczeniem nadwyżek BSiL.

W Bośni i Hercegowinie wybrano wykonawcę i rozpoczęto prace związane z instalacją drzwi w czterech magazynach BSiL i amunicji. Oczekuje się, że działania te zostaną zakończone w październiku 2012 r. W Chorwacji w wyniku kampanii uświadamiającej, która zakończyła się w grudniu 2011 r., w pierwszych miesiącach 2012 r. zebrano dodatkowo 186 sztuk nielegalnej broni automatycznej; 1 539 sztuk nielegalnych bomb odłamkowych; 201 sztuk legalnej broni; 679 463 sztuk amunicji i 96,79 kg materiałów wybuchowych. Ponadto kontynuowano niszczenie nadwyżek BSiL w Chorwacji; od stycznia do czerwca 2012 r. zniszczono 12 105 sztuk BSiL, co dało w sumie 28 434 sztuk BSiL w ramach wyżej wymienionej decyzji Rady. Jeśli chodzi o identyfikowanie i śledzenie, uprzednio zainstalowane aktualizacje oprogramowania – które przyczyniły się do ulepszenia krajowego systemu rejestracji i wykrywania broni w byłej jugosłowiańskiej republice Macedonii – zostały wprowadzone do użytku, przetestowane i, w razie potrzeby, zmodyfikowane. Unowocześniony system jest obecnie w pełni funkcjonalny. Oczekuje się, że działania związane z niszczeniem nadwyżek oraz kampania polegająca na uświadamianiu i gromadzeniu zostaną zakończone w drugiej połowie 2012 r.

- II. UE rozważa również kolejny program, by nadal wspierać – za pośrednictwem instrumentu na rzecz stabilności, komponent krótkoterminowy – program kontroli broni strzeleckiej w Bośni i Hercegowinie, prowadzony w ramach programu Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju (UNDP), mający na celu zmniejszenie zagrożeń dla bezpieczeństwa wynikających z dużej ilości przestarzałej amunicji i materiałów wybuchowych i ich niestabilności, oraz udzielenie instytucjonalnego wsparcia krajowemu programowi kontroli broni strzeleckiej.

Początkowe działanie zakończyło się w grudniu 2011 r., miało ono m.in. zwiększyć potencjał zarządzania BSiL i kontrolowania jej na szczeblu krajowym, przy równoczesnym wzmacnianiu transgranicznego transportu niebezpiecznych towarów, zgodnie z wymogami UE.

b) *Region OBWE*

UE nadal przygotowywała nową decyzję Rady w sprawie wspierania działań zmniejszających ryzyko nielegalnego handlu BSiL i jej nadmiernego gromadzenia w regionie OBWE. Nowa decyzja Rady ma m.in. na celu zwiększenie bezpieczeństwa magazynów BSiL na Białorusi i w Kirgistanie, zniszczenie nadwyżek BSiL w tych dwóch państwach, aby nie dopuścić do tego, by stały się one przedmiotem

nielegalnego handlu, jak również wprowadzenie aplikacji służącej zarządzaniu spisem BSiL, aby ulepszyć systemy przechowywania, rejestrowania i śledzenia BSiL w kilku państwach OBWE.

c) *Afryka*

I. W ramach instrumentu na rzecz stabilności UE w dalszym ciągu realizowała – za pośrednictwem regionalnego centrum broni strzeleckiej i lekkiej (RECSA) z siedzibą w Nairobi – projekt na rzecz wsparcia walki z nielegalnym gromadzeniem broni palnej i amunicji oraz z nielegalnym handlem bronią palną i amunicją w Afryce. Projekt ten ma na celu wsparcie strategicznego partnerstwa Afryka–UE w walce z nielegalnym handlem bronią palną i materiałami wybuchowymi oraz nadmiernym ich gromadzeniem. Po szerokich konsultacjach strony uzgodniły w połowie roku 2011 kilka scalonych priorytetów regionalnych dla tego projektu. Jak dotąd projekt nabiera rozpędu, a jego celem jest głównie sprostanie potrzebom długoterminowym dotyczącym zwiększenia potencjału legislacyjnego i instytucjonalnego odnośnych państw. Trwają negocjacje dotyczące ciągłego wspierania RECSA przez UE po roku 2012, zgodnie z ramami strategicznymi tej organizacji i potrzebami krajów partnerskich. Nowe porozumienie ma zostać podpisane do końca roku 2012.

II. Kontynuowano – w ramach programu zapobiegania konfliktom, zarządzania nimi i ich rozwiązywania – wdrażanie programu w dziedzinie BSiL wspierającego Wspólnotę Afryki Wschodniej w formie działań służących zwiększeniu regionalnych zdolności w zakresie zapobiegania handlowi bronią i proliferacji w regionie Afryki Wschodniej i Południowej.

Projekt umożliwił również wsparcie procesu zatwierdzania polityki Wspólnoty Wschodniej Afryki w zakresie BSiL oraz protokołu Wspólnoty Afryki Wschodniej dotyczącego pokoju i bezpieczeństwa, a także wsparcie współpracy z Unią Afrykańską i ONZ w ramach różnych działań, takich jak przygotowanie i sfinalizowanie strategii Unii Afrykańskiej w dziedzinie broni strzeleckiej i lekkiej.

d) *Ameryka Środkowa*

UE w dalszym ciągu realizowała projekt finansowany z instrumentu na rzecz stabilności i zarządzany w ramach programu kontroli broni strzeleckiej i lekkiej w Ameryce Środkowej (CASAC); celem tego projektu jest wsparcie walki z nielegalnym handlem bronią palną i amunicją w Ameryce Środkowej i państwach sąsiadujących, w tym w regionie Karaibów. Wkład projektu UE w inicjatywę CASAC miał pozytywny wpływ na budowę podstaw struktury regionalnej oraz strategii długoterminowej, aby zwalczać nielegalny handel bronią w Ameryce Środkowej – zarówno na szczeblu krajowym, jak i regionalnym. UE przedłużyła wspieranie tego projektu do końca 2011 r. i podpisała ostatnio nowe porozumienie następcze (CASAC II) wspierające proces dalszej instytucjonalizacji za pośrednictwem delegatury w Nikaragui.
